

Tot op heden hebben wij nog geen oorlogsdagboek gepubliceerd. Thans kwamen we in het bezit van het oorlogsdagboek van Henri EVERAERT, die op 3 september 1980 overleed. Het is een zeer bondig dagboek, zodat men meer kan spreken van "oorlogsherinneringen", waar alle overbodige details werden weggelaten. Wat tevens ook de publicering in ons tijdschrift verantwoordt is het feit dat het hier om de oorlogsfeiten van een Oostends regiment gaat.

Henri EVERAERT werd te Middelkerke geboren in 1892. Aldus gaat het hier om herinneringen van iemand die de frontstreek zeer goed kende. Vandaar ook zijn talrijke persoonlijke gedachten, zoals "Nieuwjaar in de loopgrachten doorgebracht. Mijn blikken richten zich naar Middelkerke, welke ik zeer goed zag staan". De tekst is heel eenvoudig. We hebben er kwasi niets aan veranderd, tenzij de spellinge, en de schrijfwijze van de gemeenten. We meenden dat we het recht niet hadden de persoonlijke herinneringen van iemand die zonder haat of nijd zijn vreselijk oorlogsrelaas neerschreef op onze manier te herschrijven. Het moest blijven zoals het te lezen is in een oud zwart "calepingsje".

O.V.

HERINNERINGEN UIT DE WERELDOORLOG 1914-1918

door H. EVERAERT, Sergeant, 23ste Linieregiment, 2de Compagnie Belgisch Veldleger

1914

- 29 juli Binnengeroepen bij het 23ste Linieregiment 2/11 en gekantonneerd in het Koninklijk Atheneum van Oostende. 's Avonds ben ik nog thuis geweest.
- 30 juli(Nog in het Atheneum en beide dagen nog naar Middelkerke geweest.
31 juli)
- 1 aug. Altijd hetzelfde kwartier maar niemand mocht er nog uitgaan.
- 2 aug. 's Morgens revue en een uitgang van Oostende naar Raversijde, Leffinge, Hoge Barriere en terug naar het kantonnement. 's Namiddags had ik het bezoek van mijn lieve vader en broeder en van Joseph Rogier en zijn Louize. 's Nachts om 1 uur vertrek naar het station en van daar op den trein naar Tienen. Oh met wat een droefheid vertrok ik dan en niet wetende voor hoe lang.
- 3 aug. Aankomst rond de middag. Goede ontvangst in Tienen, van daar te voet naar Bost, waar ik voor de eerste maal in lange in-pluisten gaslapen heb.
- 4 aug. De wacht langs de spoorweg. Aankomst van de andere klassen. Ik ben ordonnance van onze Commandant Neurey.
- 5 aug. Vertrek van Bost naar Oirbeek. Vandaar hebben wij in Gersoncourt, Overlaar en omliggende gemeenten ; wacht gedaan en gekantonneerd geweest. In Overlaar bij een molen heeft de Comp. een krijgsgevangene genomen, een dragonder van de klas van 12. Vele Belgische soldaten komen aan bij ons die in Luik verslagen zijn. In Oirbeek heb ik een spion zien door de kop schieten op het kerkhof.
- 16 aug.
- 17 aug. Aankomst der Duitsers, gevechten met onze voorwachten, achteruitgang tot in Grimde : alles staat in vuur en vlam, al ons eten hebben wij moeten nalaten, reeds vele gekwetsten en doden van 't regiment en krijgsgevangenen ook.

- 18 aug. Mijn compagnie is omsloten, wij liggen in een bietenveld, de Duitsers gaan op 50 m. van ons op de steenweg naar Leuven. Na 4 uren omsloten te zijn geweest, zijn wij langs een aardeweg op de baan naar Leuven vóór de vijand geraakt, welke tegengehouden was door het 3de Bataljon van ons regiment.
- 19 aug. Aankomst in Leuven, ik kon niet meer : Camiel Dewitte heeft mij geholpen mijn ransel en geweer te dragen. In Heverlee hebben wij wat rust gehad temidden van het veld waar allen in slaap vielen van vermoeidheid. Het 3de Linie leverde gevecht vóór Leuven en in de stad. Voorheen had ik met de fourrier een wagen gaan opeisen om onze ransels te voeren, de bevolking deelde chocolade, bier, koffie, fruit, enz. uit.
- 20 aug. Wij trekken achteruit tot in Mechelen, vandaar naar Duffel, onderweg kon ik niet meer voort, ik werd in de automobiel van Dr. Maertens gelegd die mij tot in Mechelen voerde, vandaar den trein op naar Antwerpen waar ik wat verzorgd werd en daar naar Hemiksem waar ik betere schoenen en kleren kreeg.
- 21 aug. Teruggestuurd naar de compagnie welke van Duffel naar Lier gekomen was.
- 22 aug. De voorwacht in Kessel dichtbij het fort.
- 23 aug. Vertrek naar Boechout.
- 24 aug. In Boechout, waar wij ons wat verzet hebben, hier ben ik bij Mme. Rubbens geweest, die op zoek naar haar zoon Jérôme was. Wat was ik tevreden iemand van het dorp te zien, tenminste zij ging mijn ouders mondeling kunnen inlichten hoe ik het stelde. Maar door dit bezoek was het gedaan met ordonnance te spelen, ik gaf er niet om.
- 25 aug. 's Morgens om 4 u. vertrek voor een grote mars. Wij moesten geen kardoezen meenemen. Wij gingen langs Willebroek in de richting van Kapellen-op-de-Bos, tot toen almeteens mijn bataillon welke de voorwacht was, onthaald werd met gewerschoten. Men kan onze telcurestelling begrijpen zo almeteens op de vijand te vallen, daar hebben wij gevecht geleverd tot 's avonds na wat verliezen gehad te hebben. Terugkeer naar Willebroek en met de trein terug naar Boechout. Terwijl ik in Boechout op wacht was voor het kantonnement van de generaal, kwam 's morgens na het gevecht in Kapellen-op-de-Bos een generaal tot bij mij, ik herkende hem, 't was Z.M. de koning Albert die mij uitleg vroeg over hetgene daags voordien gebeurd was. Van Boechout zijn wij met de trein tot tegen Lokeren geweest, daar werden dan wachten uitgezet. Plots moesten wij naar Dendermonde gaan waar de Duitsers juist verslagen waren. In een weverij op de balen wol geslapen tegen de brug van de Schelde. De stad was geheel in as gestoken. Vandaar naar Zele getrokken waar wij de trein tot in Walheim genomen hebben. Vandaar zijn wij opgetrokken naar Temse, Hofstade, Weerde waar wij vooruitgegaan zijn in de richting van Brussel. Toen wij op het punt stonden stormloop te doen moesten wij achteruit trekken tot aan de spoorweg van Mechelen-Brussel waar wij de nacht doorgebracht hebben onder een plassende regen, allen waren nat tot op het vel. Dan terugtrekken tot in Boom waar ik een telegram naar huis gestuurd heb. Dan zijn wij in Mechelen geweest, grote wachten uitgezet in Heist-op-de-Berg, Hombeek, tegen Rumst waar juist toen ik en Oscar Samijn, een Oostendenaar, de wacht stonden er een Duitse parlementair afkwam tot op 200 m. van ons. Hij kwam voorop met een Belgische officier van het 2de Lanciers welke krijgsgevangen was, deze vroeg om de kommandant te spreken. Deze kwam af en de Duitser werd geblinddoekt en per auto door onze liniën getrokken naar Antwerpen. 's Anderendaags is hij teruggekomen, de chauffeur was moeten in hun linies blijven en deze was de plaat gepoetst toen zijn auto terugkwam.

Vandaar afgelost en door Mechelen naar Leest en Heffen getrokken waar wij 2 dagen gebleven zijn. Toen almeteens de zondag de 16de binst de hoogmis de obussen in Mechelen vielen, de mensen uit de stad kwamen 't land ingevlucht, 't was pijnlijk om zien.

- 17 sept. Gevechten rond Mechelen vóór Antwerpen. Van Heffen zijn wij naar Walem getrokken waar ik 2 Belgen en 1 Duitser heb zien fusilleren.
- tot De forten van Walem, Sint-Kathelijne-Waver, Willebroek begonnen te schieten. Er waren gevechten vóór de stad Mechelen. Wij rukten voor het fort van
- 7 oct. Walem dat reeds fel beschoten werd door de vijandelijke stukken van 380 en 340 ; daar heb ik een schrikkelijke slachting bijgewoond. Van Damme van Nieuwpoort is daar erg gewond, achteruitgetrokken tot aan de Nete. Daar hebben wij de veel gekwetsten en 1 dode (de fourrier Verwarde) afgelost en naar Waarloos getrokken, van daar naar Rumst langs de Nete en de Rupel, daar heb ik de wijn eens goed laten smaken en de biscuits uit de winkels, want wij hadden niets anders te eten. Terug langs de Nete bij Walem getrokken. Dan weer naar Waarloos waar de mannen van de klas 14 loopgrachten aan 't maken waren, toen almeteens de Duitsers daar in schoten, 't was verschrikkelijk om zien. Velen waren daargebleven, die mannen waren nog in burger, er waren er met een piotte-muts alleen, andere met een soldate broek of vest alleen. Allen waren op de vlucht. Voor eten mochten wij weer op den buik trommelen want de koks hadden het eten niet kunnen brengen en hadden het uitgegoten. Vandaar terug naar Rumst al een grote omweg te hebben gemaakt langs Kontich-kazernen, vandaar zijn wij naar Kontich getrokken, daar overnacht en dan moeten versterking gaan geven voor het 1ste Linie bij Lier, vanwaar wij seffens teruggekeerd zijn. In de loopgrachten gezeten tussen Waarloos en Duffel toen het bevel kwam achteruit te trekken ; de vijand was door Duffel gekomen. Verzameling van het regiment in Kontich waar wij beschoten waren, vandaar opmars naar Hemiksem, meer lopen dan gaan, daar kwam ik bij Jef Godderis welke van Duffel kwam en tewege was te overnachten in Hemiksem maar de vijand was te rap achter onze hielen, wij trokken de Schelde over en als allen erover waren vloog de brug in de lucht, van daar gaan vernachten in Zwijnaarde.
- 's Anderendaags vandaar naar Sint-Niklaas waar wij ons voor de statie op de blote stenen in slaap vielen van vermoeidheid, tot wij in een trein gestoken werden die naar men ons zegde naar Oostende voerde. Ik herleefde, want de gedachte van de geliefde wezens te zien was te groot.
- 8 oct. Aankomst rond 9 uur in Oostende waar wij in 't Bosje verzameld hebben. De eerste kennis welke ik zag was Francis Muylle, dan Pieter Van Hove, Térèse Rubbens. Om 12.30 u. vertrek naar Vlissegem waar mijn ouders en tante Renilde en Delphina reeds waren ; gaan kantoneren in een hofstee.
- 9 oct. In dezelfde plaats, weerzien met mijn allerliefste Lucie en zuster Maria, mijn geluk was niet te beschrijven.
- 10 oct. Daar nog.
- 11 oct. Vertrek naar Leffinge, aankomst rond 1 u., gelogeerd bij L. Lamote. Goed onthaal.
- 12 oct. 's Morgens bezoek van mijn broer en zuster. 's Namiddags naar huis getrokken waar ik weer Lucie zag. Het afscheid was maar pijnlijk.
- 13 oct. 's Morgens om 4 u. vertrek naar Eernegem.
- 14 oct. Loopgraven gemaakt in Eernegem.
- 15 oct. Plotseling vertrek naar Schoorbakke, gecantonneerd inde Grote Hemme.

- 16 oct. Voorwacht tussen Schore en Leke. Aankomst van de eerste Duitse patrouilles.
- 17 oct. Afgelost en loopgraven gemaakt aan de Grote Hemme.
- 18 oct. Daar erg beschoten geweest : 4 doden en 7 gekwetsten.
- 19 oct. Naar den IJzer getrokken, links van de briekerie van Schoorbakke naar Sint-Joris op. Zo een slachting is niet te beschrijven. Vele doden en gekwetsten : Heb mijn kozijn Odiel Godderis gezien.
- 20-22 oct. Aan den IJzer en dit altijd zonder geravitailleerd te worden.
- 24 oct. Het "sauve qui peut" wordt geroepen. Ik heb meer dan 2 uren op handen en voeten gekropen om geen krijgsgevangen genomen te worden ; vooraleer de Beverdijk over te steken ben ik tot 's avonds bij mannen van het 25ste Linie regiment gevallen. Tegen den avond de vaart overgetrokken tussen de steenweg van Ramskapelle en deze van Sint-Joris.
- 25 oct. In de loopgraven achter te Beverdijk ; terugkomst in mijn compagnie.
- 26 oct. Voorwacht dicht bij het Oosthof.
- 27 oct. Achteruitgetrokken tot achter de spoorweg van Nieuwpoort-Diksmuide aan het station van Ramskapelle. Het order komt om naar Veurne op te trekken. Wij dachten dat er betere dagen gingen komen maar als de mannen van 't regiment wat verzameld waren trokken wij terug naar de spoorweg tussen Ramskapelle en Pervijze.
- 28 oct. Afgelost en gekantoneerd in 't klein Noordhof.
- 29 oct. Terug naar de spoorweg op dezelfde plaats. 's Morgens om 7 u. doen de Fransen een stormloop voor Pervijze. Hevige beschieting van onze stellingen.
- 30 oct. Afgelost door het 6de Linieregiment en vertrek naar Koksijde-Bad. Wij geleken op geen mensen meer. Charles Haest gezien.
- 31 oct. In Koksijde-Bad in rust om het regiment te verzamelen. Nog 30 mannen van de compagnie blijven over. Hier verneem ik door Charles Haest dat René Gesquièrre in Veurne is ; veel moed, daar mijne lieve Lucie te vinden, maar 't is mis.
- 1 nov. Aankomst van 60 mannen ; het 23ste is afgeschaft en ik ga over naar 2/II van het 3de. Door Paul De Wijse en Henri Titeca verneem ik dat René Gesquièrre en Camiel Tratsaert Frankrijk ingetrokken zijn. Bezoek naar De Panne bij Emile De Wijse en Aug. Decan.
- 2 nov. 's Avonds vertrek naar de loopgraven aan de spoorweg aan Ramskapelle station. Het dorp is bijna geheel plat geschoeten, vele Duitse lijken en Franse negers liggen daar op 't slagveld. Ik was op het eerste ogenblik verschrikt die zwarten te zien. Alles is onder water gezet ; de voorwacht opgetrokken aan de brug niet ver van de kruisweg van Nieuwpoort-Sint Joris en Ramskapelle. Slachting van een varken.
- 3 nov. en Afgelost en in Wulpen gekantonneerd bij de brug.
- 4 nov.
- 5 nov. Terug naar de spoorweg voor 2 dagen en dan 2 dagen rust tot den 8ste december. Wat kabalje.
- 8 dec. Afgelost door de 2de Divisie en voor 14 dagen in rust naar De Panne. Dan het 9de Linieregiment afgelost aan het station van Booitshoeke. Hevig beschoten bij onze aankomst. Dan weer de dienst zoals vroeger : 2 dagen lijn en 2 dagen rust. Ons kantonnement was in Wulpen bij Vermeersch, de verbrande hofstede.

(vervolgt)